HE 128/2021 vp
Suojeluasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
TaV kirjallinen asiantuntijalausunto 8.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiata. Kommentoimme RED II -direktiivin mukaista kestävyyskriteerisäätelyä seuraavasti:

Kestävyyskriteerisäätelyn laajennus ei muuta paljoa

Komission tarkkailuasetuksen muutoksen myötä päästökaupassa kestävyyskriteerisääntely laajennettiin kattamaan biomassasta tuotetut kiinteät ja kaasumaiset polttoaineet eli biomassapolttoaineet uusiutuvan energian direktiivin mukaisesti. Laissa biopolttoainesta ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta (967/2020) pykälän 2 a mukaan yli 20 MWh laitosten on Suomessa täytettävä kestävyyskriteerit joka tapauksessa.

Nykykäytännöillä metsäbiomassan käyttö voi aiheuttaa luontokatoa sekä kiihdyttää ilmastonmuutosta

Euroopan komission yhteisen tutkimuskeskuksen JRC:n raportti The use of woody biomass for energy production in the EU toteaa, että nykyinen RED II säätely ei riitä turvaamaan biomassan kestävyyttä. (”Some of the high-risk pathways identified in this report, though, cannot be effectively discouraged by the existing REDII provision”)

Uusiutuvan energian direktiivin ei pitäisi edistää ilmastolle ja ympäristölle haitallisia käytäntöjä.

Komission esityksessä uusiutuvan energian direktiivin päivittämiseksi Fit for 55 -paketin yhteydessä on parannuksia, mutta ne eivät ole lähellekään riittäviä. U-kirjeessä 47/2021 valtioneuvosto suhtautuu varauksella moneen komission jo lähtökohtaisesti riittämättömään esitykseen, vaikka Suomi voisi olla kannattamassa komission esityksiä tehdä biomassan käytöstä kestävämpää.

Kansalliselle säätelylle on tarve varsinkin RED II kriteereiden ollessa puutteelliset

Kaikista paras ratkaisu olisi tietenkin korjata tilanne koko EU:n tasolla, mutta ellei näin tapahtu, voidaan paljon tehdä Suomessakin. Kansallinen säätely on Euroopan komission yhteisen tutkimuskeskuksenkin mukaan tarpeen: ”Existing voluntary standards as well as national guidelines are necessary to mitigate the

risks highlighted but could not be sufficient.”

Erityisiksi riskeiksi JRC:n tutkimuksessa tunnistettiin kantojen ja lahopuun (low stumps & coarse wood debris) poltto. Suomesta puuttuu riittävä säätely kummankaan rajaamisesta pois poltosta. Kestävyyskriteerisääntelyn täytäntöönpanon valmistelun yhteydessä on kuitenkin arvioitu, ettei kansallisia lisäkriteereitä ole tarkoituksenmukaista asettaa.

Metsäenergian ongelmana on ensinnäkin se, että metsien ja maaperän hiilivarastot pienenevät verrattuna tilanteeseen, jossa metsäenergiaa ei tuotettaisi. Tämän vuoksi kantojen, järeän puun ja lahopuun poltosta aiheutuvat päästöt säilyvät Suomen ympäristökeskuksenkin julkaisun mukaan fossiilisten polttoaineiden tasolla tai korkeampina kaikilla ilmaston kuumenemisen hillinnän kannalta merkityksellisillä ajanjaksoilla. Metsäenergian käytön kasvu on riski Suomen tavoitteelle vahvistaa hiilinieluja. Toisekseen biopolttoaineen tuottamisessa tarvittavat energia- ja lannoituspanokset voivat aiheuttaa enemmän päästöjä kuin fossiiliset polttoaineet, joita biopolttoaineilla korvataan, näitä ei yleensä huomioida laskelmissa. Myös tuontipuun käytön lisääntyminen, erityisesti EU:n ulkopuolelta, on riski luonnolle ja ilmastolle. Suomen tulisikin asettaa tieteenmukaiset kestävyyskriteerit metsäbiomassalle, jotta ilmastohyöty voidaan taata ja haittoja luonnolle välttää. Valtiovarainministeriön asettaman energiaverotyöryhmän mukaan yksi vaihtoehto sille, ettei ainespuu ohjautuisi energiakäyttöön, olisi sen verottaminen energiakäytössä.

Lisätietoja: Liisa Toopakka, suojeluasiantuntija, liisa.toopakka@sll.fi, puh. 0405042989

Lähteet

The use of woody biomass for energy production in the EU, Giuntoli, A. et al. 2021, Joint Reseach Centre, s. Lainaukset sivuilta 162, 149, 142. https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122719

Metsäbiomassan energiakäytön ilmastovaikutukset Suomessa, 2011, Suomen ympäristökeskus. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37051/SY5_2011_netti.pdf

Energiaverotuksen uudistamista selvittävän työryhmän raportti ehdotukseksi hallitusohjelman kirjausten ja tavoitteiden toteuttamisesta sekä energiaverotuksen muusta kehittämisestä, 2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162425/VM_2020_62.pdf?sequence=4&isAllowed=y